

Μαντώ Μαυρογένους

της Μιχάλη Ευγενίας, μαθήτριας Α' γυμνασίου

Η Μαντώ Μαυρογένη ήταν μία εξέχουσα μορφή της Επανάστασης του 1821 και μία από τις ελάχιστες γυναίκες που διακρίθηκαν στον πόλεμο της ανεξαρτησίας. Ήταν μια όμορφη γυναίκα αριστοκρατικής καταγωγής. Γεννήθηκε το 1796 ή το 1797 στην Τεργέστη (Βόρεια Ιταλία), με το βαπτιστικό όνομα Μαγδαληνή-Αδαμαντία.

Μεγάλωσε σε μία μορφωμένη οικογένεια επηρεασμένη από την εποχή του Διαφωτισμού. Ήταν κόρη του Νικόλαου Μαυρογένη, εμπόρου και μέλους της Φιλικής Εταιρείας και κόρη της Ζαχαράτης Μπάτη. Οι γονείς της είχαν καταγωγή από την Πάρο ο πατέρας της και από τη Μύκονο η μητέρα της. Έμειναν στην Τεργέστη 10 χρόνια, επειδή ο πατέρας ήταν υπασπιστής του ηγεμόνα της Μολδαβίας και η μητέρα της διεύθυνε τις εμπορικές υποθέσεις του πατέρα της εκεί. Λίγο πριν την επανάσταση μετακόμισε με τον θείο της, τον παπά-Μαύρο στην Τήνο.

Εικόνα 1: Μαυρογένους Μαντώ, «Blancard, Les Mavroyeni», ξυλογραφία, Paris 1909.

Εικόνα 2: Η Μαντώ Μαυρογένους, κόρη του Ηγεμόνα Νικολάου Μαυρογένη, ηρώίδα της Ελληνικής Επανάστασης από τη Μύκονο. Επιζωγραφισμένη λιθογραφία του Adam Friedel από το λεύκωμα "The Greeks. Twenty-four portraits of the principal leaders and personages who have made themselves most conspicuous in the Greek Revolution", Λονδίνο, 1829.

Κατά τη διάρκεια της Επανάστασης, η Μαντώ Μαυρογένους δραστηριοποιήθηκε κυρίως στη Μύκονο. Μετά από δική της προτροπή οι κάτοικοι του νησιού, ξεσηκώθηκαν εναντίον των Τούρκων. Η Μαυρογένους εξόπλισε πλοία από δικά της χρήματα και ηγήθηκε του αγώνα κατά των πειρατών που λυμαίνονταν τις Κυκλάδες και αργότερα πολέμησε στο Πήλιο, στη Φθιώτιδα και στη Λιβαδειά. Επίσης συνέβαλε με 50 άντρες στην Άλωση της Τριπολιτσάς. Δημιούργησε στόλο 6 πλοίων και πεζικό από 16 λόχους με 50 άντρες ο κάθε ένας. Έλαβε μέρος σε επιχειρήσεις στην Κάρυστο το 1822. Χρηματοδότησε την εκστρατεία της Χίου, όμως δεν κατάφερε να εμποδίσει τη σφαγή της Χίου. Όταν ο Οθωμανικός στρατός έκανε την εμφάνισή του στις Κυκλάδες, πούλησε τα κοσμήματά της για τη χρηματοδότηση εφοδιασμού και εξοπλισμού 200 ανδρών, οι οποίοι πολέμησαν τον εχθρό και περιέθαλψε 2.000 ανθρώπους που είχαν επιβιώσει από την 1^η πολιορκία του Μεσολογγίου.

Κάτοχος της γαλλικής γλώσσας, συνέταξε συγκινητική έκκληση προς τις γυναίκες της Γαλλίας, ζητώντας τη συμπαράστασή τους προς την Ελλάδα. Επίσης εκτός από τη Γαλλική, μιλούσε άπταιστα την Ιταλική, αλλά και την Τουρκική. Το 1823 άφησε την οικογένειά της και μετακόμισε στο Ναύπλιο, για να βρίσκεται στον πυρήνα του αγώνα. Εκείνη την εποχή γνώρισε τον Δημήτριο Υψηλάντη με τον οποίο αρραβωνιάστηκε.

Τον Μάιο του 1823 το σπίτι της κήκε ολοσχερώς και η περιουσία της εκλάπη. Το 1825 κατέληξε να ζει σε ένα μισοερειπωμένο σπίτι. Η αθέτηση υπόσχεσης γάμου από τον Υψηλάντη, η φτώχεια στην οποία είχε περιέλθει και η βίαιη απομάκρυνσή της το 1826 από το Ναύπλιο με εντολή του Ιωάννη Κωλέττη, υπήρξαν βαρύτατα πλήγματα για την ηρωίδα.

Εικόνα 3: Θεόδωρος Βρυζάκης, «Μαντώ Μαυρογένους», μολύβι σε χαρτί 20,5×13,5 εκ., Συλλογή Βασιλείου Στεφανή.

Η οικονομική ενίσχυση του αγώνα από τη Μαντώ Μαυρογένους και γενικότερα η δράση της, όπως οι επιστολές προς τις Φιλελληνίδες της Γαλλίας και της Αγγλίας, κατέστησαν θρυλικό το όνομά της στους Ευρωπαϊκούς Φιλελληνικούς κύκλους. Η προσωπογραφία της τυπώθηκε και κυκλοφόρησε το 1827 σε όλη την Ευρώπη. Όταν τελείωσε ο πόλεμος ο Ιωάννης Καποδίστριας της απένειμε το αξίωμα του αντιστράτηγου επί τιμή για τη συνολική δραστηριότητά της. Τιμή μοναδική σε γυναίκα. Επίσης της παραχώρησε μια κατοικία στο Ναύπλιο όπου και μετακόμισε. Παράλληλα της ανέθεσε την εποπτεία του ορφανοτροφείου του Ναυπλίου.

Μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια το 1831 τα προβλήματα επιβίωσης οξύνθηκαν και οι σχέσεις με την οικογένειά της επιδεινώθηκαν. Η μητέρα της αλλά και ο σύζυγος της αδελφής της την κατηγορούν ότι κατασπατάλησε τη μεγάλη οικογενειακή περιουσία. Έτσι εγκαθίσταται στην Πάρο σε συγγενείς της, αλλά δυστυχώς θα προσβληθεί από τυφοειδή πυρετό. Ένα πρωϊνό του Ιουλίου του 1840 η ηρωίδα θα κλείσει για πάντα τα μάτια της σε ηλικία 44 ετών, σχεδόν λησμονημένη απ' όλους.

Η συνεισφορά της στον αγώνα ήταν αδιαμφισβήτητα μεγάλη. Η Ελλάδα έχει τιμήσει την ηρωίδα με την ονομασία της σε πολλούς δρόμους και πλατείες σε ολόκληρη τη χώρα. Επίσης η ελληνική κυβέρνηση κυκλοφόρησε πολλά αναμνηστικά κέρματα προς τιμήν της.

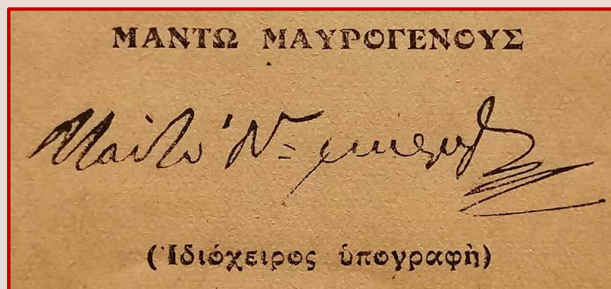

Εικόνα 4: Η Μαυρογένη απεικονίστηκε στο κέρμα των 2 δραχμών (1988-2001).

Μαντώ Μαυρογένους, σε γράμμα της προς τις ευρωπαϊκές αυλές:

«Αύριο θα ξαναγίνει πόλεμος. Κι όποιος σταθεί άξιος, παίρνει το δίπλωμά του από τους Τούρκους».

Πηγή: <https://www.dinfo.gr/%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CE%B8%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%8E%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85-1821/>

«Οι Έλληνες, γεννημένοι να είναι ελεύθεροι, θα οφείλουν την ανεξαρτησία τους μόνο στον εαυτό τους. Επομένως, δεν ζητώ από την παρέμβασή σας να αναγκάσετε τους συμπατριώτες σας να μας βοηθήσουν. Αλλά μόνο για να αλλάξουν την ιδέα της αποστολής βοήθειας στους εχθρούς μας. Ο πόλεμος εξαπλώνει τον τρομερό θάνατο...»

Απόσπασμα της επιστολής της Μαντώς στις γυναίκες του Παρισιού

Μπορείτε να διαβάσετε ολόκληρη την επιστολή στον παρακάτω σύνδεσμο:
<http://www.arxeion-politismou.gr/2020/06/Manto-pros-Parizianes.html>

Το 1824 ο Παπαφλέσσας, ως Υπουργός των Εσωτερικών έγραψε για τους αγώνες και τις θυσίες της Μαντώς:

« Το υπουργείον έχει πληροφορίας, η Κόρη αύτη απ' αρχής του Ιερού Αγώνος έδειξε πάντοτε μέγαν ζήλον και προθυμίαν υπέρ της ελευθερίας της Πατρίδος και εν ώ μάλιστα οι συγγενείς αυτής επάσχιζον να την εμποδίσουν από το Θείον και Ιερόν τούτο έργον της, αύτη μάλλον ενοπλίζετο τον πατριωτικόν ζήλον και την προς την Πατρίδα αγάπην, προτιμούσα να μισήται και να αποδιώκεται από τους οικείους συγγενείς της παρά να φανή αμέτοχος του θείου και ιερού Αγώνος μας. Εις τοσούτον δε και τοιούτον βαθμόν έφθασεν ο υπέρ Πατρίδος ενθουσιασμός της, ώστε κατεδαπάνησεν όλην της την περιουσίαν προς όφελος της Πατρίδος (έργον τω όντι σπανιώτατον και μάλιστα δια Κόρην). Μάρτυρες δε τούτου είναι τα ανά χείρας της ενδεικτικά” (ΓΑΚ υπ. Εσωτερ. φ. 42 και Μανουήλ Τασούλα «Μαντώ Μαυρογένη», Ιστορικό Αρχείο, Έκδ. Δήμου Μυκονίων, Β΄ Έκδ. 1997, σελ. 120-121).

Πηγή: <https://enromiosini.gr/arthrografia/μαντώ-μαυρογένους-πρότυπο-αυταπάρνη/>

Εικόνα 5: Η Μαντώ Μαυρογένους, λιθογραφία του Adam Friedel, 1827

Χρυσοποίκιλτον και Αδαμαντοκόλλητον Σπαθί

Η Μαντώ Μαυρογένους είχε στην κατοχή της από οικογενειακή κληρονομιά ένα πολύτιμο σπαθί. Λένε πως το σπαθί αυτό ήταν απ' τα χρόνια του Κωνσταντίνου του Μεγάλου. Άλλοι λένε πάλι πως η Μεγάλη Αικατερίνη το είχε χαρίσει στον πατέρα της Μαντώ. Ήταν “Χρυσοποίκιλτον και Αδαμαντοκόλλητον”. Είχε χαραγμένη την επιγραφή “Δίκασον Κύριε τους αδικούντας με, τους πολεμούντας με, βασίλευε των Βασιλευόντων”.

Όταν κατέβηκε στην Ελλάδα ο Καποδίστριας, η Μαντώ του χάρισε το “πατροπαράδοτον μου και πολυτιμότετον δια την αρχαιοτητά του σπαθίον”, όπως γράφει και η ίδια. Ο Κυβερνήτης την ευχαρίστησε για το ιστορικό αυτό δώρο, “σπάθην οπλίσασαν την χεριά γενναίου τίνος προμάχου του Σταυρού”.

Στον τιμητικό αποχαιρετιστήριο χορό, που δώσανε στο σπίτι του Αλεξάνδρου Κοντοσταύλου στην Αίγινα, για χάρη του στρατάρχη Μαιζών που θα έφευγε από την Ελλάδα, ο Καποδίστριας πρόσφερε το ιστορικό αυτό σπαθί στον Μαιζών, “ως τεκμήριον της προς αυτό ευγνωμοσύνης του Έθνους”.

Πηγή: <http://www.diakonima.gr/2012/03/23/μαντώ-μαγδαληνή-μαυρογένους-1796-1840/>

ΠΗΓΕΣ

<https://www.sansimera.gr/biographies/1015>

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%B1%CE%BD%CF%84%CF%8E_%CE%9C%CE%B1%CF%85%CF%81%CE%BF%CE%B3%CE%AD%CE%BD%CE%BF%CF%85%CF%82

www.mykonostour.gr/mykonos_people/manto_bio.html

<https://www.syros-agenda.gr/gyrismata-stin-syro-tou-ntokimanter-gia-ti-manto-mavrogenous/>

<https://www.eefshp.org/category/thesis/#top>

https://hellenic-college.gr/wp-content/uploads/works/1821/heroes/manto_mavrogenous/index.html

<http://www.arxeion-politismou.gr/2020/06/Manto-pros-Parizianes.html>

<https://enromiosini.gr/arthrografia/μαντώ-μαυρογένους-πρότυπο-αυταπάρνη/>

<http://www.diakonima.gr/2012/03/23/μαντώ-μαγδαληνή-μαυρογένους-1796-1840/>

<https://www.dinfo.gr/%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CE%B8%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%8E%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85-1821/>

<https://argolikivivliothiki.gr/2009/10/30/%CE%BC%CE%B1%CF%85%CF%81%CE%BF%CE%B3%CE%AD%CE%BD%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CF%84%CF%8E-mavrogenous-manto-1796-1840/1225453813-b-app0001-h-cebcceb1cebdcf84cf8e-cebcceb1cf85cf81cebfceb3ceadcebdccebfcf85cf82/>

Επιμέλεια: Σιάσιου Μαρία ΠΕ03